

Posudek vedoucího bakalářské práce [dac~] [part_render] [bang]

Open source principy v umění a společnosti

Bc. Adéla Kudlová, 2017

Adéla Kudlová se původně chtěla věnovat zejména programovacímu prostředí *pure data* a po konzultacích rozšířila kontext práce na obecnější problematiku tzv. otevřeného softwaru, jeho relevanci a reflexi v kulturním a uměleckém kontextu. Odtud pochází pro laického čtenáře trochu kryptický název [dac~] [part_render] [bang]. (Například „bang“ znamená v jazyku rozšířené verze „čistých dat“ povel, který tzv. „objekty“ interpretují jako „vykonej hned teď! Je škoda, že jazyk nemá českou verzi a i když zvolila pro práci tento název, zvolila interpretaci „vykonej až později“.

Autorkou zvolená a zpracovaná oblast výzkumu je komplexní a složitá. Spadají sem různé diskurzy, metodologie a terminologie. Přesto si myslím, že se diplomantce v průběhu přípravy textu podařilo v tomto poli zorientovat a načrtnout logickou a přehlednou strukturu, ve které se pozornější čtenář nakonec orientuje. Rámec pole je ovšem natolik široký a obsáhlý, že práce nemohla být analytická, ale spíše deskriptivní až povšechná.

Navrhoval jsem vyjít ze starší kapitoly umění nových médií, například z aktivit jedné z prvních uměleckých platforem, které vznikly paralelně s distribucí nástrojů editace video signálu: *Raindance Corporation* a na časopis *Radical Software*. Termín software v roce 1970, tedy v dobovém sociálním kontextu - nenesl ještě význam počítačového programu, obracel pozornost na proces diseminace instrukcí potřebných k ovládnutí a porozumění hardwaru, funkcionalitě nástroje. Revoluce tehdy nespočívala v inovaci samotných aparátů a jejich sw, (což byla doména a kompetence korporátních a akademických vývojářů), ale v „radikální“ změně koncepce a přístupu k „operačnímu systému“. V této perspektivě pak v nutnosti vytvořit společenské podmínky jeho volného, svobodného šíření, podmínky směřující k proměně konzumního vztahu uživatele informačních technologií v tvořivý, otevřený a participační akt. Potažmo utopicky cílící k potenciální transformaci celé společnosti prostřednictvím využití a humanizace technologií.

Adéla Kudlová se soustředila na hnutí „open source“, na jeho pozici v kontextu dalších vývojových modelů vzniku a aplikací počítačových jazyků a hlavně na uměleckou a kulturní reflexi těchto ideí a postupů. Specifikou v tomto oboru je hybridní, nebo klouzavá povaha termínů, vzájemná provázanost s dalšími okruhy, oblastmi, jevy, biografiemi a teoriemi. Proto se studentka musela seznámit a porovnat s mnoha neliečnými myšlenkovými řetězci, které se fenoménu otevřeného softwaru těsně i nětěsně dotýkají. Nejspíš proto se ve většině kapitolách nedostalo dostatek prostoru, aby nedošlo k

zjednodušení. Například v kapitole 1.1. základní pojmy je uvedeno, že „Wetwarem označujeme v terminologii studia nových médií, nebo softwarových studií centrální nervovou soustavu (mozek) a lidskou mysl“ s odkazem na heslo ve wikipedii. Ale teorém o vztahu software-hardware-wetware je pochopitelně poněkud složitější, než naznačuje heslo na wikipedii. Bylo by třeba jej doložit a rámovat dalšími odkazy na literaturu, například texty Geoffreya Winthrop-Younga, který se problematice determinace počítačů lidským faktorem věnuje ve stejnojmenném textu.

V kapitole Software a umění na straně 20 autorka uvádí, že „rozvoj a dostupnost technologií a komunikačních nástrojů završené příchodem internetu v deváté dekádě daly dobrý základ pro vznik hnutí, které nástroje postavily na úroveň kreativního aktu“. Dalo by se namítnout, že tato hnutí, nebo umělecké tendence spíše nevznikly v devadesátých letech, ale daleko dříve. Že teorie a praxe požadující kultivaci, emancipaci, demokratizaci, „polidštění“ technických nástrojů s nástupem digitalizace vyrůstaly z myšlenek starších, možná nejen marcussovských, ale třeba i z Marxových tezí o možném osvobození člověka ovládnutím výrobních prostředků.

Poslední kapitola Post a Trans-humanismus je natolik stručná, že hraničí s matoucím a nenavazuje na tendence ke konvergenci softwaru hardwaru a wetwaru, což je teorém který je v předchozích kapitolách zmíněn a ke kterému autorka odkazuje. Ve větě „Harbisson tak své biologické schopnosti rozšířil o schopnost, kterou disponuje jen omezené množství lidí, tedy smyslovou barevně-zvukovou synchronicitu, přičemž sám považuje anténu za součást svého těla a využívá ji ke své umělecké praxi“ nejde nejspíš o „synchronicitu“, ale o „synestézii“, (i když „synchronicita“ je termín ve slovníku transhumanistů značně oblíbený). Na dokončení poslední kapitoly nezbyl už čas.

Adéla Kudlová se většinou řídila kritérii pro zacházení s odbornou literaturou, i když jde hlavně o online zdroje. Prokazuje i schopnost formulovat celkem strukturovaně a přehledně, jakkoliv s pomocí profesionálního editora. Svým rozsahem práce splňuje požadované parametry.

Doporučuji proto komisi předkládanou práci k obhajobě a navrhuji hodnocení C.

Miloš Vojtěchovský

5. září 2017